Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000126

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Свініцький Леонід Миколайович
2. Leonid M. Svinitskyy

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3359-4840

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 01-02-2024

Спеціальність за освітою: Агрономія

Місце роботи здобувача: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4140

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Особливості формування насіння батьківських компонентів гібридів кукурудзи під впливом гербіцидів
2. Features of seed formation by parental components of maize hybrids under the influence of herbicides

Реферат:

1. У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування й нове вирішення важливого науково-практичного завдання, яке полягає у розробленні більш досконалих технологічних прийомів підвищення насіннєвої продуктивності батьківських компонентів гібридів кукурудзи, що дозволить збільшити і стабілізувати виробництво гібридного насіння кукурудзи. Актуальність теми обумовлена постійним оновленням гібридного складу та батьківських компонентів кукурудзи, що мають різну генетичну основу, і для впровадження яких у виробництво необхідно мати інформацію про рівень впливу абіотичних факторів, ґрунтових і післясходових гербіцидів на їх урожайність, для більш ефективного управління продуктивним процесом в агрофітоценозах, з метою збільшення виробництва гібридного насіння кукурудзи. У результаті виконання дисертаційної роботи отримано дані, які мають наукову новизну. Наукова новизна полягає в тому, що вперше в Україні проведені комплексні дослідження з визначення адаптивних можливостей батьківських

компонентів гібридів кукурудзи до екологічних факторів середовища, впливу мінімальних і максимальних доз чотирьох ґрунтових і чотирьох післясходових гербіцидів на особливості формування урожайності зерна у самозапилених ліній кукурудзи. Удосконалено технологічні прийоми підвищення насіннєвої продуктивності батьківських компонентів гібридів кукурудзи з урахуванням їх генотипових особливостей. Набули подальшого розвитку положення про фітотоксичну дію ґрунтових і післясходових гербіцидів на польову схожість насіння, ріст, розвиток і урожайність рослин кукурудзи. Проведені дослідження свідчать, що погодні умови року впливали на тривалість періоду «сходи – цвітіння» у батьківських компонентів гібридів кукурудзи, проте у зразків що досліджувалися критичної різниці між цвітінням жіночих і чоловічих суцвіть не виявлено. Взагалі розбіжність дати цвітіння качана у жіночого і волоті – у чоловічого компонента знаходилась у допустимих межах і не впливала на повноту запилення качана. Також погодні умови суттєво впливали на ознаки «висота рослин» і «висота прикріплення качана», посушлива жарка погода суттєво знижувала ці ознаки, але кожен батьківський компонент мав свою реакцію на зміни погодних умов. Між висотою рослин і висотою прикріплення качана підтверджено існування кореляційної залежності, яка змінювалася від слабкої (r=0,247) до середньої (r=0,574) і знаходилась під впливом погодних умов року, особливо у період від сходів до цвітіння рослин. Встановлено, що варіювання складових елементів структури качана у дослідних зразків знаходилося в межах 10% і вважається слабким. Батьківські компоненти значно відрізнялися між собою за варіюванням цих ознак, що свідчить про різну реакцію рослин на зміну погодних умов та їх адаптивні можливості.

2. The dissertation provides a theoretical justification and a new approach to solving an important scientific and practical problem, which is to develop more advanced technological methods for increasing the seed productivity of parental components of maize hybrids, which will increase and stabilise the production of hybrid maize seeds. The relevance of the topic is due to the constant updating of the hybrid composition and parental components of maize with different genetic basis, which requires information regarding the influence of abiotic factors, as well as soil-applied and post-emergence herbicides on the maize yield for implementation in production, for more efficient management of the productive process in agrophytocenosis aimed at increasing the production of hybrid maize seeds. The results of the dissertation have a scientific novelty, which lies in the fact that for the first time in Ukraine, comprehensive studies were conducted to determine the adaptive capabilities of parental components of maize hybrids to environmental factors, as well as the effect of minimum and maximum doses of four soil-applied and four post-emergence herbicides on the peculiarities of grain yield formation in self-pollinated maize lines. Technological methods for increasing seed productivity of parental components of maize hybrids with consideration of their genotypic characteristics were improved. The concepts of phytotoxic effects of soil-applied and post-emergence herbicides on field germination of seeds, growth, development and yield of maize plants were further developed. The research shows that the weather conditions of the year affected the duration of the seedling–flowering period in the parental components of maize hybrids, but no critical difference between the flowering of female and male inflorescences was found in the studied samples. In general, the difference in the dates of flowering the ear in the female and the tassel in the male component were within acceptable limits, which did not affect the completeness of pollination of the ear. Also, weather conditions significantly affected such traits as plant height and ear insertion height, so hot dry weather significantly reduced the values of these traits, but each parental component had its individual response to weather changes. The correlation between plant height and ear insertion height was confirmed, and it ranged from weak (r=0.247) to medium (r=0.574) depending on the weather conditions of the year, especially during the period from seedlings to flowering. It was found that the variation of the cob structure elements in the experimental samples is within 10% and is considered insignificant. The parental components differ significantly in the variation of these traits, which indicates a different response of the plants of the parental components to weather changes and their adaptive capabilities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Алдошин А. В., Кравець С. С., Свініцький Л. М. Вплив максимальної і мінімальної дози гербіциду Харнес на схожість насіння батьківських компонентів гібридів кукурудзи. Зернові культури. 2019. Т. 3. № 1. С. 31□36.
- Черчель В. Ю., Алдошин А. В., Свініцький Л. М. Визначення екологічної пластичності та стабільності жіночих компонентів гібридів кукурудзи. Зернові культури. 2022. Т. 6. № 2. С. 35□40.
- 3. Свініцький Л. М. Вплив абіотичних факторів на мінливість періоду «сходи – цвітіння» у батьківських компонентів гібридів кукурудзи. Зернові культури. 2023. Т. 7. № 1. С. 62□67.
- 4. Свініцький Л. М. Визначення екологічної стабільності і пластичності батьківських компонентів гібридів кукурудзи відносно врожайності зерна. Аграрні інновації. 2023. № 19. С. 185-189.
- 5. Свініцький Л. М. Вплив ґрунтових гербіцидів на польову схожість насіння батьківських компонентів і гібридів кукурудзи. Актуальні проблеми науково-інноваційного забезпечення виробництва зерна в контексті сучасних ринкових умов: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (30□31 травня 2019 р.). Дніпро 2019. С. 37□38.
- 6. Свініцький Л. М. Вплив досходових гербіцидів на схожість насіння батьківських компонентів та гібридів кукурудзи. Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі: матеріали Всеукраїнскої науково-практичної конференції. Умань, 2020. С. 164□166.
- 7. Алдошин А. В., Свініцький Л. М., Свініцька М. В., Каніболодський О. Ю. Вплив ґрунтових гербіцидів на урожайність батьківських компонентів та гібридів кукурудзи. Роль науково-технічного забезпечення розвитку агропромислового комплексу в сучасних ринкових умовах матеріали: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 лютого 2021 р.). Дніпро 2021. С. 94□95.
- Свініцький Л. М., Черенкова Т. П. Урожайність батьківських компонентів гібридів кукурудзи. Від сорту до гібрида: селекція, насінництво, технологія: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 125-річчя від дня народж. д-ра с.-г.н., проф., акад. ВАСХНІЛ Б. П. Соколова (м. Дніпро, 15□16 вересня, 2022 р.). Дніпро: ДУ Інститут зернових культур НААН, 2022. С. 71□72.
- Алдошин А. В., Свініцький Л. М., Черенкова Т. П. Мінливість періоду «сходи – цвітіння» у рослин батьківських компонентів гібридів кукурудзи під впливом абіотичних факторів. Вклад наукових інвестицій у розвиток агропромислового комплексу в умовах обмеженого ресурсного забезпечення та флуктуацій клімату: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених і спеціалістів (16–17 березня 2023 р.). Дніпро: ДУ ІЗК НААН, 2023. С. 9□10.
- 10. Алдошин А. В., Ковальов Д. В., Свініцький Л. М. Мінливість ваги качана у батьківських компонентів гібридів кукурудзи на фоні післясходових гербіцидів ЕЛЮМІС 105 OD, МД та ПРІМА ФОРТЕ 195. Актуальні проблеми підвищення якості та безпека виробництва й переробки продукції тваринництва та аквакультури: матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН В. С. Цикова (12–13 жовтня 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 48–49.
- 11. Федоренко Е. М., Ковальов Д. В., Алдошин А. В., Свініцький Л. М., Ляшенко Н. О., Черенкова Т. П. Прийоми підвищення насіннєвої продуктивності батьківських компонентів гібридів кукурудзи залежно від їх генотипових особливостей (науково-практичні рекомендації). Дніпро: ДУ ІЗК НААН, 2023. 16 с.

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U001253; 0119U002155; 0121U107992

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Алдошин Анатолій Васильович

2. Anatolii V. Aldoshyn

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5718-1277

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьмишина Наталія Василівна

2. Nataly V. Kuz'myshyna

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8046-1760

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, буд. 142, Харків, Харківський р-н., 61060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Тетяна Юріївна

2. Tetiana Y. Marchenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6994-3443

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 44844104

Місцезнаходження: вул. Маяцька дорога, 24, смт. Хлібодарське, Біляївський р-н., 67667, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кирпа Микола Якович

2. Mykola Y. Kirpa

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, член-кор., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6893-8180

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Боденко Наталія Анатоліївна

2. Natalia A. Bodenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5881-4440

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496662

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 14, Дніпро, Дніпровський р-н., 49027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Дзюбецький Борис Володимирович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Дзюбецький Борис Володимирович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Маршалкіна Тетяна Вікторівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна